

*Ђорђе Оташевић**

(Институт за српски језик САНУ, Београд)

ОКАЗИОНАЛНЕ СЛИВЕНИЦЕ У САВРЕМЕНОЈ СРПСКОЈ АФОРИСТИЦИ: ТВОРБЕНА АНАЛИЗА**

У раду су анализирани окационалне сливенице употребљене у афоризмима српских афористичара објављеним у двадесет и једној књизи зборника *Афоризми и афористичари*. Анализирају се само једночлане лексичке јединице док су синтагме и реченице остале по страни.

Према начину творбе сливенице су у овом раду подељене у две групе: линеарне (конститутивни елементи су сукцесивни, уз могуће преклапање) и нелинеарне (једна реч се „улива“ у другу, уз обавезну звучну сличност улазних компонената и сливенице). Линеарне сливенице класификоване су у овом раду слично као и у многим другим радовима. Нелинеарне сливенице класификоване су другачије и детаљније него другде.

Линеарне сливенице су подељене у две групе: с преклапањем фонема/слова и без преклапања. Иако постоји и трећи модел – са спојним вокалом – међу сливеницама ексцерпираним за овај рад није га било.

Нелинеарне сливенице деле се на оне с континуираном уливницом и на оне с дисконтинуираном уливницом. Континуирана уливница може бити лево-страна, средишња и деснострана.

Кључне речи: окационализми, сливенице, творба речи, линеарне сливенице, нелинеарне сливенице.

У раду су анализирани окационалне сливенице употребљене у афоризмима српских афористичара објављеним у првој двадесет и једној књизи зборника *Афоризми и афористичари*¹. Анализирају се само једночлане лексич-

* djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

** Овај рад финансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-9/2021-14 који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

¹ Прва свеска овог зборника објављена је 2002. године (Београд: Алма). Овај зборник даје преглед актуелног стања јужнословенске афористике. Садржи афоризме готово

ке јединице док су синтагме и реченице остале по страни. У анализираном корпусу, који обухвата више од сто хиљада афоризама, нађено је 117 афоризама са околишном сливеницом. Овако мали број сливеница је неочекиван јер се афористичари често поигравају језиком. У афоризмима већине афористичара не јавља се ниједна сливеница.

О сливеницама је објављен велики број радова и на словенским и на несловенским језицима. Иако се у њима овај термин дефинише различито, у великој већини радова се уочава заједничко језгро. Шта се у овом раду подразумева под овим термином, биће видљиво у даљем тексту.

Најдетаљнију творбену анализу сливеница у српском језику, на до сада највећем корпусу, дао је Ранко Бугарски (Бугарски 2006, 2009, 2013, 2019). Сличну поделу налазимо и у више других радова (Томић 2019; Налупка-Rešetar, Lalić-Krstin 2009; Lalić-Krstin 2014). Линеарне сливенице класификоване су у овом раду слично као и у многим другим радовима. Нелинеарне сливенице класификоване су другачије и детаљније него другде.

За представљање творбене структуре анализираних сливеница коришћемо уобичајене начине. Делови компонената које улазе у састав сливенице дају се курзивом, а фонеме/слова које се преклапају биће подвучени. Почетни део прве улазне речи представља се словом *a*, а завршни део словом *b*. Почетни део друге улазне речи представља се словом *v*, а завршни део словом *z*. Цела прва реч представљена је словима *ab*, цела друга реч представљена је словима *vg*. Сливенице ће у наведеним афоризмима бити истакнуте масним словима.

Све из афоризама ексцерпираних сливенице садрже две улазне компоненте иако међу до сада описаним српским сливеницама има и оних са више од две компоненте.

Према врстама речи улазних компонентата јављају се следеће комбинације:

а) именица + именица

свих значајнијих српских афористичара, али и афоризме многих афористичара из Хрватске, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Објављени су и бројни преводи афоризама с македонског и словеначког језика, а повремено се објављују и афоризми преведени с бугарског. У овом зборнику афоризми су штампани ситним словима, с врло малим размаком између афоризама, тако да на једну страницу стаје четири или пет пута више афоризама него што је уобичајено у ауторским збиркама афоризама. Због тога свака књига садржи измеђи пет и осам хиљада афоризама (зборници се разликују по броју страница, али и по концепцији – у неким зборницима осим афоризама објављивани су и текстови о афоризму и афористичарима, док су у другим само афоризми и кратке биографије заступљених аутора) док просечне ауторске збирке афоризама имају око пет стотина афоризама.

- Београдски рашомон је режирао **Куросавамала**. (*Драгутин Минић Карло*)
[*Куросава + Савамала*]
- б) именица + придев
Плавуша – **сексплозивна** направа. (*Радмило Мићковић*)
[*секс + експлозивна*]
- в) именица + прилог
Ма, доказаће он да је **легијално** препакивао шећер. (*Катарина Новаковић*)
[*Легија λ легално*]
- г) именица + глагол
Коначно смо добили омбудсмана. Више немамо потребе да се секирамо.
Он ће редовно да нас **омбудсмањује**. (*Славко Мирковић*)
[*омбудсман + обмањује*]
- д) придев + придев
Наш председник је **кратковидовит**! (*Радмило Мићковић*)
[*кратковид + видовит*]
- ђ) придев + именица
Прво, па **послушко**! (*Милован Петровић Веркин*)
[*послушан + мушко*]
- е) прилог + прилог
Кад је најтеже, сналазимо се **идеанално**. Увијек усеремо ствар. (*Вељко Рајковић*)
[*анално λ идеално*]
- ж) прилог + именица
Сузавац пече слузкожу, скоро као **згузавац**. (*Душан Влајковић Митрованов*)
[*згуза + сузавац*]
- з) глагол + именица
Пошто алкохолизам није више у моди, постао сам наркоман. Моја омиљена дрога је **попијум**. (*Миодраг Стошић*)
[*попити + опијум*]
- и) глагол + придев
Србе краси **брљантни** ум. (*Миодраг Стошић*)
[*брљати λ бриљантни*]
- ј) број + прилог
Имам и жену и љубавницу. Није **двјеједно**! (*Душан Влајковић Митрованов*)
[*две + свеједно*]
- к) узвик + именица

Чим је узјахао, Алија је повикао: „Ђихад, Ђихад“ (*Драгиша Пандуровић*)
[ђиха л џихад]

л) речца + именица

Пошто нам Европа стално говори „Не!“, можда је време да је прекрстимо у **НЕвропа**. (*Владимир Стефановић*)
[не + Европа]

Набројније су сливенице састављене од две именице, што је карактеристично и за српске сливенице анализирание у другим радовима (уп. Томић 2019: 66-68, Halupka-Rešetar, Lalić-Krstin 2009). Иако је број ексцерпираних сливеница релативно мали, међу њима су присутне и ретке комбинације број + прилог, узвик + именица и речца + именица.

Према начину творбе сливенице су у овом раду подељене у две групе: линеарне (конститутивни елементи су сукцесивни, уз могуће преклапање) и нелинеарне (једна реч се „улива“ у другу, уз обавезну звучну сличност улазних компонената и сливенице).

Линеарне сливенице су подељене у две групе: с преклапањем фонема/слова и без преклапања. Иако постоји и трећи модел – са спојним вокалом – међу сливеницама ексцерпираним за овај рад није га било.

Нелинеарне сливенице деле се на оне с континуираном уливницом и на оне с дисконтинуираном уливницом. Континуирана уливница може бити левострана, средишња и деснострана.

Наводи се до пет афоризама за сваки модел, уколико их има толико.

1. линеарне сливенице

1.1. линеарне сливенице с преклапањем

1.1.1. аб + вг

Када Американци интервенишу у колапс, то постане **кока-колапс**. (*Миодраг Стошић*)

[*кока-кола* + *колапс*]

Кад срушимо **ДОСманлијску** власт, оформићемо моје оТОМАНско царство. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[*ДОС* + *османлијску*]

Не да је лукав, него је **празилукав**. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[*празилук* + *лукав*]

И удариће гладни на сите. И удариће они који једу купус на оне који једу месо. И биће то **Сармагедон**². (Душан Влајковић Митрованов)

[сарма + армагедон]

Телефонанисање је бирократски начин самозадовољавања. (Растко Закић)

[телефон³ + онанисање]

1.1.2. аб + г

Нико неће да угрози наш државни **самоуверенитет**! (Миодраг Стошић)

[самоуверен + суверенитет]

Када погледам стомак мога тате, помислим да сам настао од **сарматозоида**. (Миодраг Стошић)

[сарма + сперматозоид]

Европа нам нуди муда за бубреге, али ми нисмо за афродизијак већ за **евродизијак**! (Радмило Мићковић)

[евро + афродизијак]

Неки су веровали у **слобоуправни** социјализам. (Драган Шушић)

[Слобо + самоуправни]

Сузавац пече слузокожу, скоро као **згузавац**. (Душан Влајковић Митрованов)

[згуза + сузавац]

1.1.3. а + вг

Да је Роден живео у Србији, његова фигура звала би се „**Бесмислилац**“. (Миодраг Стошић)

[бесмислен + мислилац]

Волим шкембиће. Ја сам **изнутрициониста**! (Душан Влајковић Митрованов)

[изнутрице + нутрициониста]

Едип је извршио **татентат**. (Душан Влајковић Митрованов)

² Сливеница *сармагедон* позната је и раширена. Налази се у називу књиге Ранка Бугарског о сливеницама (*Сармагедон у Месопотамији*), као и у адреси сајта (*sarmagedon.com*) који организује „prvo regionalno takmičenje u pravljenju sarme. Bez poznatih ličnosti, bez fensi kuvara. Samo vi i sarma. Kraljica zime. Ona čiji miris vas mami i čiji ukus miluje persа“. Више пута је коришћена и у анализираним афоризмима.

³ Ова би се сливеница могла представити и моделом *а + вг* уколико је прва компонента придев *телефонско*. Слична сливеница – *телефонирање* – уврштена је у нелинеарне сливенице због звучне сличности с глаголом *телефонирање*.

[тата + атентат]

Банкарска балада: Београдска банка. Инвест банка, Југобанка. Беобанка.
Најебанка! (*Драган Шушић*)

[најебати + банка]

Био сам на инаугурацији. Да се **инаугурам**. (*Миодраг Стошић*)

[инаугурација + угурам]

1.1.4. а + г

На свим телевизијама је **смучић**. (*Жарко Анђелковић*)

[смучити се + Вучић]

Демократија је стигла до Димократије. **Демократура**⁴ далеко ће да догура!
(*Миљурко Вукадиновић*)

[демократија + диктатура]

Прво, па **послушко!** (*Милован Петровић Веркин*)

[послушан + мушко]

Коначно смо добили омбудсмана. Више немамо потребе да се секирамо.
Он ће редовно да нас **омбудсмањује**. (*Славко Мировић*)

[омбудсман + обмањује]

Цвеће: жена обожава мушкатле, а ја више волим **женскатле**. (*Драган Шушић*)

[женско + мушкатле]

1.2. линеарне сливенице без преклапања

1.2.1. аб + г

Од мача новосветске правде само гавран нашег неба **ХАГЋЕ!** (*Душан Војводић Бирца*)

[Хаг + гракће]

Писац је мислио да је тајновидац, а у време пандемије изгледно је да постане **КОронаВИДац!** (*Жељко Н. Митровић*)

[корона⁵ + тајновидац]

Чим уђемо у ЕУ, многи ће уместо афоризама писати **Еуфоризме**. (*Љубомир Вујовић*)

⁴ Сливеница *демократура* веома је позната и раширена, не само у српском језику. Јавља се и у неоказионалном значењу.

⁵ Ова би се сливеница могла представити и моделом *a + z* уколико би се претпоставило да је прва компонента *коронавирус*. Много је вероватнији модел *аб + z* јер у разговорном језику *корона* уобичајени назив за болест ковид 19.

[ЕУ + афоризме]

1.2.2. а + г

По пуцању по шавовима, **Србославија** је достојан наследник Југославије.
(Богдан Тодоров)

[Србија + Југославија]

2. нелинеарне сливенице

2.1. континуирана уливница

2.1.1. левострана континуирана уливница

2.1.1.1. цела левострана континуирана уливница

2.1.1.1.1. цела левострана континуирана уливница без мењања друге речи

Грешни свештеник – **ПРОТОтип** мангупа. (Илић Драган)

[прото λ прототип]

ЕРОгена зона Србије је негде око Ужица. (Душан Влајковић Митрованов)

[Еро λ ерогена]

НАТОВАрите мртве. (Душан Влајковић Митрованов)

[НАТО λ натоварите]

Свашта ће још Вођа да нам **НАТОВАри**. (Душан Влајковић Митрованов)

[НАТО λ натовари]

То што Американци раде је чист **САДизам!** (Игор Живковић)

[САД λ садизам]

Код овог типа сливеница уливница је графички истакнута.

2.1.1.1.2. цела левострана континуирана уливница с крњењем друге речи

Скуп старлета – **сифонијски** оркестар. (Александар Антић)

[сифони λ симфонијски]

Наши аутономаши болују од синдрома **чанковите** глисте. (Драгомир Вуксановић)

[Чанков λ чланковите]

2.1.1.1.3. цела левострана континуирана уливница са ширењем друге речи

2.1.1.1.3.1. с једним словом више

Полиција дела у складу са њеним **хорорскопом**. (*Раде Петковић*)

[хорор \wedge хороскоп]

Неке филмове стварно треба гледати **порново**. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[порно \wedge поново]

Власт је **кворумпирана**. Узима већини. (*Вељко Рајковић*)

[кворум \wedge корумпирана]

У нашим медијима све више раде **медијокритети**. (*Дејан Патаковић*)

[медиј \wedge медиокритети]

Ставио сам гумицу – из **курто(н)азије**. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[куртон \wedge куртоазије]

2.1.1.1.3.2. са два слова више

Мој мали поседује велики сексуални **капавацитет**. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[капавац \wedge капацитет]

Гдје мозак не функционише, мозгови **функционеришу**. (*Вељко Рајковић*)

[функционер \wedge функционишу]

Пасти низ степенице је сасвим **бананална** ствар. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[банана \wedge банална]

Ма, доказаће он да је **легијално** препакивао шећер. (*Катарина Новаковић*)

[Легија \wedge легално]

Ову сливеницу, као и многе друге које су овде сврстане у нелинеарне, могуће је представити и као линеарну (аб + г, *Легија* + *легално*), али је сигурно да је овај афоризам заснован на звучној сличности између надимка Милорада Улемекa (*Легија*) и прилога *легално*, те на контрастирању надимка особе осуђене због нелегалних радњи и прилога *легално*. Ако би се прва реч заменила неким другим несазвучним надимком или именом, добила би се линеарна сливеница, али та реченица више не би била афоризам (нпр. *Ма, доказаће он да је петровићално препакивао шећер*). У нашим претходним радовима у којима смо писали о творбеном аспекту сливеница (Оташевић, Сикимић 1989, Оташевић, Сикимић 1992), Оташевић 2008) ову врсту оцазионализама издвојили смо у посебну групу (сазвучни оцазионализми), различиту од сливеница (контамината). „Сазвучни оцазионализми су речи настале мењањем, додавањем, изостављањем или анаграмирањем фонема/слова, с циљем да се успостави веза са сазвучном морфемом. / **мафијавелистички** : Иако су се маскирали, нису довољно вјешти да

сакрију своју вишегодишњу припадност идеалима једноумља, владавине мафијавелистички оријентисаних типова (Наши дани 960, 17). (...) / **јултеријер** : На свесавезном такмичењу послушне пашчади (...) прво место и колајну бајну освојио је надалеко познати крволочни јултеријер (Демократија 6.12.1996, 13). (...) / **срећкавица** : Слободан Милошевић [ће] постати председник Савезне Републике Југославије. Усрећио је Србију, па сад иде да усрећи Југославију... Нешто се мислим: да не добијемо срећкавицу од толике масне среће што нас је задесила (Демократија 6.12.1996, 13)“ (Оташевић 2008: 85–86). Данас сматрамо да и линеарне сливенице, које смо некада једине сматрали за сливенице (контаминате), као и нелинеарне сливенице (некада смо их називали сазвучним okazaционализмима) могу (али и не морају) да се сврстају у исту групу okazaционализама, уз истицање специфичности сваког од ова два типа.

2.1.1.1.4. цела левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи

Русима је требао Горбачов, нама **Корбачов**. (*Срђан Јовановић*)

[корбач λ Горбачов]

Уместо гласности, добили смо **гладност**. (*Драгутин Минић Карло*)

[глад λ гласност]

Српски политичари јашу народ. То је њихов свети рат – **ђихад**!⁶ (*Владица Миленковић*)

[ђиха λ њихад]

У брак нисам роб већ **роговласник**. (*Недељко Блажић*)

[рог λ робовласник]

Неки демонстранти су се умирили тек после јаче дозе **пендрексила**. (*Слободан Дучић*)

[пендрек λ пентрексил]

Оказационализам *пендрексил* заслужује коментар како би се прецизирало шта се у овом раду сматра за сливенице. У неким радовима у сливенице се сврставају и okazaционализми код којих није могуће реконструисати обе улазне компоненте: „Ljubičić između ostalih iznosi i sledeće dijagnoze: *cenzustivitet, eldepilepsija, obećitis, patetitis, šaputitis i šeikijavica* (mada ona odstupa od ovog obrasca jer se obe osnove mogu rekonstruisati) i prepisuje lekove: *alekopirin, arogantal, beogradosten, borisanol, cipelarin, čukanor, drekamin, džipanol, dilasinopen, đindicilin, emiratol, etihadol, eumicin, feketićin,*

⁶ Сливеница *ђихад* среће се у још једном афоризму: *Чим је узјахао, Алија је повикао: „Ђихад, Ђихад“* (Драгиша Пандуровић).

izmišljandol, koalicin forte, kreditol, lomokvakin, mikrofonal forte, mitingarín, mrkadol, obećanol, optužosten, pozajmin, preterandol, slobarin, subvincin, šaperociklin, šešeljociklin, teretanol i tomandol. Ovi primeri razlikuju se od većine ostalih po izboru leksema koje su poslužile kao osnove za njihovu tvorbu. Prva osnova se uglavnom može u potpunosti rekonstruisati dok je druga samo nagoveštena i nemoguće je utvrditi njen puni oblik. Ta druga osnova nosi u sebi aluziju na ime nekog oboljenja ili pak medikamenta ali se njegovo puno ime ne zna, a osnova je izabrana samo na osnovu njene pripadnosti medicinsko-farmaceutskom tematskom registru. Drugim rečima, autoru ovih slivenica nije bitno da slušalac utvrditi [sic!] tačan oblik osnove, a samim tim i njeno precizno značenje, koje bi ionako bilo nepoznato laičkoj publici, nego samo da prepozna aluziju da se radi o bolesti, odnosno medikamentu“ (Lalić-Krstin 2014: 358–360). Među okaziонализмима употребљеним у ексцерпираним афоризмима налазе се два слична случаја: *паџеритис* (*Хронични паџеритис : шаховске приче и изреке*, назив књиге Владимира Мандића) и *шљивовиџин* (*Алај волим шљивовиџин, бољи је нег хемомиџин*, Славица Бандука Јововић). У овом раду *паџеритис* и *шљивовиџин* не сматрају се за сливенице већ за окaziонализме творене по моделу, коришћењем елемента специфичног за одређену групу речи. Иако се у афоризму Славице Бандука Јововић помиње лек *хемомиџин*, други део окaziонализма није могуће реконструисати јер постоји велики број лекова с елементом *-(м)иџин* (*стрептомиџин, капреомиџин, кларитромиџин, рифампиџин...*). Код окaziонализма *пендрексил*, међутим, нема дилеме о ком се леку ради (*пентрексил*) јер је звучна сличност упадљива (сугласници *д* и *т* разликују се једино по звучности) па смо га сврстали у сливенице.

2.1.1.1.4. цела левострана континуирана уливница с изменом редоследа (с анаграмирањем) слова друге речи

Кромпир је **помфритабилна** култура! (*Драгољуб Драги Павловић*)

[*помфрит* λ *профитабилна*]

Једина сливеница с анаграмирањем је проширени анаграм (једно слово је „вишак“).

2.1.1.2. крња левострана континуирана уливница

2.1.1.2.1. крња левострана континуирана уливница с крњењем друге речи

Србе краси **брљантни** ум. (*Миодраг Стошић*)

[*брљати* λ *бриљантни*]

2.1.1.2.2. крња левострана континуирана уливница са ширењем друге речи

Не плаши нас пожар сепаратизма, наши државници су тако **сламоуверени**. (Анђелко Ердељанин)

[слама λ самоуверени]

2.1.1.2.3. крња левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи

Србија је на животној **прекратници**. (Миодраг Стошић)

[прекратити λ прекретници]

Вођа обожава кабаре, и обрнуто, само се то онда зове **Вођвиљ**. (Душан Влајковић Митрованов)

[вођа λ водвиљ]

Опрез, **грабилиште**! Сиротињо, пређи на другу страну. (Јован Крагујевић)

[грабити λ градилиште]

Емисије о кувању имају бројне **глодаоце**. (Миодраг Стошић)

[глодати λ гледаоце]

Ја пишем афоризме. А власт **аферизме**⁷. (Владимир Кусовац)

[афера λ афоризме]

2.1.2. десностраница континуирана уливница

2.1.2.1. цела десностраница континуирана уливница

2.1.2.1.1. цела десностраница континуирана уливница без мењања друге речи

Одакле Вам идеја да ће прво истребити Србе? Увек прво страдају **диносау-РУСИ**. (Душан Влајковић Митрованов)

[Руси λ диносауруси]

сУДБА ме је послала на Голи оток. (Небојша Чандић)

[Удба λ судба]

Продају нам Угљанина у **Сан-цаку**. (Драгиша Пандуровић)

[цаку λ Санцаку]

Наше вести све више личе на **нес-вести**. (Љубомир Вујовић)

[вести λ несвести]

⁷ Оказионализам *аферизам* може се повезати и с узвиком за одобравање, похвалу *аферим*. Мухамед Копић, на пример, каже: „Пишем AFERIZME. Asociram na afere i aferime pa AFERIZMI” (<http://www.infobiro.ba/article/65728>).

И са једним **про-Милом** референдум је усмерио Црну Гору у жељеном правцу. (*Даница Машић*)

[*Милом*⁸ λ *промилом*]

Код овог типа сливеница уливница је графички истакнута.

2.1.2.1.2. цела деснострани континуирана уливница са ширењем друге речи

2.1.2.1.2.1. с једним словом више

КОГА СВРБИ С(В)РБИЈА (*Драган Ј. Ристић*)

[*сврби* λ *Србија*]

Већина домаћих политичара је **саморука**. Леви цеп, десна рука. (*Зоран Додеровић*)

[*рука* λ *самоука*]

2.1.2.1.2.2. са два слова више

Телефонирање је узрок високих телефонских рачуна. (*Игор Живковић*)

[*онанирање* λ *телефонирање*]

Кад је најтеже, сналазимо се **идеанално**. Увијек усеремо ствар. (*Вељко Рајковић*)

[*анално* λ *идеално*]

Нисам свестран, али сам **свенастран**. (*Александар Новаковић*)

[*настран* λ *свестран*]

2.1.2.1.3. цела деснострани континуирана уливница с изменом слова друге речи

На нашим ТВ каналима стално се повећава **водосрање**. (*Бошко Маринковић*)

[*срање* λ *водостање*]

Срби **подедиње**, пре или касније. (*Миодраг Љ. Пејић*)

[*Дедиње* λ *подетиње*]

Сви наши путеви воде у **Еврупу**. (*Драган Матејић*)

[*рупу* λ *Еврору*]

Наша демократија је, у ствари, **демокрнтија**. (*Ненад Ђорилић*)

[*крнтија* λ *демократија*]

⁸ Сматрали смо да ово није средишња уливница (*проМИЛОМ*) јер реченица захтева да уливница буде у облику инструментала (*И са једним Милом/промилом...*).

2.1.2.1.4. цела деснострана уливница с изменом редоследа (с анаграмирањем) слова друге речи

Све што се одвојило од Српске Православне цркве временом ће постати **аутофекална** црква! (*Радмилко Мићковић*)

[*фекална λ аутокефална*]

Чак и **малоУНМИК** зна да је Косово колевка српства. (*Игор Живковић*)

[*УНМИК λ малоумник*]

Обе сливенице су „чисти“ анаграми (ниједно слово се не мења, не додаје или избацује).

2.1.3. средишња континуирана уливница

2.1.3.1. цела средишња континуирана уливница

2.1.3.1.1. цела средишња континуирана уливница без мењања друге речи

Кад срушимо ДОСманлијску власт, оформићемо моје **оТОМАНско** царство. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[*Тома λ отоманско*]

Били смо кренули у боље сутра, али **паДОСмо** са багера. (*Милорад Калезић*)

[*ДОС λ падосмо*]

Мигови 29 ће стићи у Србију. Потребно је само Путин да **наМИГне**. (*Иван Аранђеловић*)

[*МИГ λ намигне*]

Сви смо ми (**Ж**)**РТВ-е** хушкања. (*Бојан Богдановић*)

[*РТВ λ жртве*]

Код овог типа сливеница уливница је графички истакнута.

2.1.3.1.2. цела средишња континуирана уливница с изменом слова друге речи

Смртна казна је укинута у **Евробској** унији. И у неким државама ван **Евробске** уније. (*Перица Пешић*)

[*роб λ европској, европске*]

2.1.3.2. крња средишња континуирана уливница

2.1.3.2.1. крња средишња континуирана уливница с изменом слова друге речи

Купујем греб-греб лутрију – верујем у **загребни** живот. (*Слађан Мартиновић Буковски*)

[греб λ загробни]

Тако лепу Баба-серу још нисам видио. Права **манекењка**. (*Душан Влајковић Митрованов*)

[кењати λ манекенка]

ДемокраДија је узела маха. (*Анђелко Ердељанин*)

[кради λ демократија]

2.2. дисконтинуирана уливница

Сливенице с дисконтинуираним уливницама нису детаљније класификоване јер су нађена само два примера.

Србија је до сада блејала, а сада **Бле-е-е-ри**. (*Богдан Тодоров*)

[Блер λ бле-е-еји]

Да нас гурне у провалију, био је довољан само један **ХО(ЛБ)РУК!** (*Живко Вујић*)

[хорук λ Холбрук]

Међу ексцерпираним сливеницама јављају се следећи модели:

1. линеарне сливенице

1.1. линеарне сливенице с преклапањем

1.1.1. аб + вг

1.1.2. аб + г

1.1.3. а + вг

1.1.4. а + г

1.2. линеарне сливенице без преклапања

1.2.1. аб + г

1.2.2. а + г

2. нелинеарне сливенице

2.1. континуирана уливница

2.1.1. левострана континуирана уливница

2.1.1.1. цела левострана континуирана уливница

2.1.1.1.1. цела левострана континуирана уливница без мењања друге речи

2.1.1.1.2. цела левострана континуирана уливница с крђењем друге речи

- 2.1.1.1.3. цела левострана континуирана уливница са ширењем друге речи
 - 2.1.1.1.3.1. с једним словом више
 - 2.1.1.1.3.2. са два слова више
- 2.1.1.1.4. цела левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи
- 2.1.1.1.4. цела левострана континуирана уливница с изменом редоследа (с анаграмирањем) слова друге речи
- 2.1.1.2. крња левострана континуирана уливница
 - 2.1.1.2.1. крња левострана континуирана уливница с крњењем друге речи
 - 2.1.1.2.2. крња левострана континуирана уливница са ширењем друге речи
 - 2.1.1.2.3. крња левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи
- 2.1.2. десностраница континуирана уливница
 - 2.1.2.1. цела десностраница континуирана уливница
 - 2.1.2.1.1. цела десностраница континуирана уливница без мењања друге речи
 - 2.1.2.1.2. цела десностраница континуирана уливница са ширењем друге речи
 - 2.1.2.1.2.1. с једним словом више
 - 2.1.2.1.2.2. са два слова више
 - 2.1.2.1.3. цела десностраница континуирана уливница с изменом слова друге речи
 - 2.1.2.1.4. цела десностраница уливница с изменом редоследа (с анаграмирањем) слова друге речи
 - 2.1.3. средишња континуирана уливница
 - 2.1.3.1. цела средишња континуирана уливница
 - 2.1.3.1.1. цела средишња континуирана уливница без мењања друге речи
 - 2.1.3.1.2. цела средишња континуирана уливница с изменом слова друге речи
 - 2.1.3.2. крња средишња континуирана уливница
 - 2.1.3.2.1. крња средишња континуирана уливница с изменом слова друге речи
- 2.2. дисконтинуирана уливница

Лако се уочава да нису присутне све комбинације.

Код линеарних сливеница много су бројније сливенице с преклапањем него сливенице без преклапања. Потврђена су четири модела сливеница с преклапањем од могућих девет (аб + вг, аб + в, аб + г, а + вг, а + в, а + г, б + вг, в + в, б + г). Код сливеница без преклапања јављају се само два модела од осам могућих (модел аб + вг није могућ јер када нема преклапања, једна од две улазне компоненте мора бити крња).

Код нелинеарних сливеница много је више околионализама с левостраном сливеницом него са десностраном и средишњом. Цела уливеница се јавља чешће од крње. Сливенице с дисконтинуираном уливеницом су ретке.

Сматрамо да би било корисно када би се овде коришћен начин творбене анализе сливеница, пре свега нелинеарних, применио на српске сливенице (више их је од две хиљаде) наведене у другим радовима. Многи модели који у овом раду нису потврђени а могући су, тамо имају своју потврду.

ЛИТЕРАТУРА

- ОТАШЕВИЋ, Ђорђе, Биљана СИКИМИЋ 1989. Околионализми са творбеног аспекта. У: *Uporabno jezikoslovlje. V kongres Zveze Društva za uporabno jezikoslovje Jugoslavije*. Ljubljana, 218–223.
- ОТАШЕВИЋ, Ђорђе, Биљана СИКИМИЋ 1992. Творба околионализама у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог XLVII*, 67–78.
- ОТАШЕВИЋ, Ђорђе 2008. *Нове речи и значења у савременом српском језику: Лингвистички аспект*. Београд: Алма.
- ТОМИЋ, Горица Р. 2019. Творбено-семантичка анализа нових сливеница у српском језику. *Зборник радова филозофског факултета XLIX (2)*, 61–84.
- BUGARSKI, Ranko 2006. *Žargon: lingvistička studija*. Biblioteka XX vek: Krug, Beograd.
- BUGARSKI, Ranko 2009. *Nova lica jezika: sociolingvističke teme*. Beograd: Biblioteka XX vek – Krug.
- BUGARSKI, Ranko 2013. *Sarmagedon u Mesopotamiji*. Beograd: Biblioteka XX vek.
- BUGARSKI, Ranko 2019. *Srpske slivenice: Monografija sa rečnikom*. Novi Sad: Akademaska knjiga.
- HALUPKA-REŠETAR, Sabina, Gordana LALIĆ-KRSTIN 2009. New blends in Serbian: typological and headedness-related issues. *Годишњак филозофског факултета у Новом Саду XXXIV-1*, 115–124.
- LALIĆ-KRSTIN, Gordana 2014. Upotreba slivenica u srpskom političkom diskursu. У: С. Гудурић, М. Стефановић (ур.) *Језици и културе у времену и простору IV (2)*. Нови Сад: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 355–366.

Джордже Оташевич

ОККАЗИОНАЛЬНЫЕ КОНТАМИНАНТЫ В СОВРЕМЕННОЙ СЕРБСКОЙ АФОРИСТИКЕ: ДЕРИВАЦИОННЫЙ АНАЛИЗ

Резюме

В статье анализируются окказиональные контаминанты, используемые в афоризмах сербских афористов, опубликованных в 21 книге сборника „Афоризмы и афористы“. Анализируются только одночленные лексические единицы, а синтагмы и предложения оставляются в стороне.

В данной работе по способу образования контаминанты делятся на две группы: линейные (составные элементы расположены последовательно, с возможным наложением) и нелинейные (одно слово «перетекает» в другое, с обязательным звуковым сходством входного компонента и контаминанта). Линейные контаминанты классифицируются в этой статье, как и во многих других работах. Нелинейные контаминанты классифицируются иначе и более подробно, чем где-либо.

Ключевые слова: окказионализмы, контаминанты, словообразование, линейные контаминанты, нелинейные контаминанты.